

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Даниела Маринова Симеоновска-Николова, Биологически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

На дисертационния труд на Милена Кирилова Господинова на тема: „Популационно биологично разнообразие и биоиндикаторна оценка на лисицата (*Vulpes vulpes* L., 1758) в Европейския ѝ ареал“ за присъждане на ОНС „Доктор“ в професионално направление 4.3. Биологични науки, специалност „Зоология“, Научен ръководител: Проф., дбн Георги Марков

Становището е изготвено в изпълнение на Заповед №77/26.09.2019 г. на Директора на ИБЕИ-БАН.

Дисертационният труд на Милена Господинова е комплексно научно изследване върху епигенетичната характеристика и нейната изменчивост на популации от лисици в европейския ѝ ареал, биоиндикаторната роля на вида за оценка качеството на околната среда и определяне на популационната му численост, с оглед нейното планомерно регулиране. Дисертацията е изложена на 96 страници и включва следните глави: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи, приноси на дисертационния труд, литература. Целта и задачите са добре обосновани. Получените резултати са добре обяснени и онагледени с 32 таблици и 17 фигури. Изводите са аргументирани. Списъкът на цитираната литература е от 210 заглавия общо, от които 30 са на кирилица и 180 на латиница. Литературните източници са коректно цитирани.

Обширният ареал на лисицата, който обуславя нейната висока географска и индивидуална изменчивост, намира отражение в окраската, размерите на тялото и строежа на черепа. Тази изменчивост е в основата на затрудненията в определяне на систематичното ѝ положение. В този смисъл, характеризирането на популационното разнообразие на вида в неговия европейски ареал, което е един от акцентите на настоящия труд, разширява познанията за популационната структура и диференциацията на популациите и определя неговата значимост и актуалност. Те

произтичат също и от проучванията на докторантката върху популационната численост на вида у нас, с оглед, нейното планомерно регулиране, както и от изследването на неговите биоиндикаторни характеристики за оценка състоянието на околната среда. Милена Господинова е направила обстоен литературен преглед върху морфологията на лисицата, нейното хранене, размножаване, епигенетична характеристика, цвetoва и биоиндикаторна характеристика. От направения литературен обзор, а също и от дискусиата личи добрата осведоменост на докторантката по изследваните проблеми.

В работата е използван комплексен методичен подход. Използваните методи за оценка на популационното разнообразие на лисицата, нейните биоиндикаторни характеристики и численост на популациите са коректно избрани и прилагани. В голямата си част тези методи са широко използвани при подобни изследвания. За оценка на числеността на лисицата е предложен нов подход, който позволява нейното по-точно установяване в природни условия.

Тази работа достига до важни изводи относно популационното разнообразие и подвидовата изменчивост на лисицата в европейския ѝ ареал. Докторантката установява, че с най-висока епигенетичната изменчивост е лисицата от локалните популации, обитаващи Скандинавския полуостров, а с най-ниска - лисиците от равнинната част на Иберийския полуостров, като същевременно доказва тенденция за понижаване на епигенетичната изменчивост в посока юг. Потвърждава се, че лисицата от Балканския полуостров по своята краниологична характеристика принадлежи към Централноевропейския подвид *Vulpes vulpes crucigera*. Този извод произтича и от характеризирането на окраската на козината. Изводите са в съответствие с представените резултати и обсъждане. Те са съпоставени с тези на други автори, което допринася за тяхната убедителност. Направените изводи очертават научните приноси на дисертацията. В научно-приложен аспект, разширена е екотоксикологичната характеристика на червената лисица като биоиндикатор чрез изявата на съдържанието на тежки метали в космената покривка на вида и е създадена оценъчна скала за индивидуално категоризиране. Предложен е нов подход за оценка на числеността на лисицата, с оглед нейното планомерно регулиране. Считам, че приносите са дело изцяло на докторантката и напълно ги приемам.

По темата на дисертацията Милена Господинова има 6 публикации в специализирани научни списания. Едната от тях е под печат в реферирано и индексирано в Scopus издание. В четири от публикациите докторантката е на първо място и в две - на второ. По темата на дисертацията Милена Господинова има още 6

публикации в сборници от научни конгреси, конференции, симпозиуми, от които 5 в чуждестранни издания и 1 в българско. Докторантката има също 9 участия в научни конгреси, конференции, симпозиуми. Милена Господинова има 5 цитирания на 4 публикации. Тези участия, публикации и цитирания подчертават значимостта на научните и приноси. Извън публикациите по темата на дисертацията Господинова е съавтор в две монографии и 20 публикации – 5 в международни и 15 в национални специализирани научни издания.

Авторефератът, в обем на 38 страници, отговаря на съдържанието на дисертационния труд и напълно представя основните резултати, изводи и приноси на дисертационната тема.

Заклучение

Дисертацията на Милена Господинова е комплексно научно изследване с оригинални научни и научно-приложни приноси в областта на популационната биология и зоомониторинга на бозайниците. Въз основа на изтъкнатите приноси, както и впечатления от докторантката, считам, че дисертационния труд напълно отговаря на ЗРАСРБ, неговия Правилник и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИБЕИ-БАН. Оценявам положително дисертационния труд на Милена Господинова и убедено настоявам присъждането ѝ на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 4.3. Биологични науки (зоология).

Изготвил становището:

(Проф. Даниела Симеоновска-Николова)

17.11.2019 г.